

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1205146/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לודאילוז

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד זאב ולנר)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ציון סמוכה)

הנדון: אי-היכולת להגיש תביעה ולקנות סמכות בעת עיכוב ההליכים לפי החוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה למרות החלטה על סיום הליך המה"ת

פסק דין

א. החלטת בית הדין כי אינו מוסמך לדון ברכוש הצדדים, טענת המערער ותשובת המשיבה לפנינו ערעור על החלטות בית הדין האזורי מתאריך ט"ז בטבת תשע"ט (24.12.18) ומתאריך י"ט בטבת תשע"ט (27.12.18) שקבעו שהסמכות לדון בענייני הרכוש אינה נתונה לבית הדין האזורי. זאת מכיוון שהאישה, המשיבה, הגישה תביעה רכושית הנדונה בבית המשפט לענייני משפחה – תביעה שניתנו בה החלטות אופרטיביות, וכמו כן כיוון שניתנה החלטה בבית המשפט לענייני משפחה בתאריך ד' בתשרי תשע"ט (13.9.18) שהסמכות נתונה לו ואין מקום לדון בשאלת הסמכות מחדש.

עילת הערעור המרכזית היא שהתביעה והדיון שהתנהלו לפני בית המשפט לענייני משפחה, ואך ורק בעניינם עסקה ההכרעה בענייני הסמכות, היו לעניין פסק דין הצהרתי כנגד צד שלישי (אימו של המערער) בגין מתנה שנתנו הורי הבעל, המערער, בעבר לבני הזוג, תביעה שלבית הדין אין סמכות לדון בה – לא בכריכה ולא מבלעדיה (אף שהבעל הוזכר בתביעה, מדובר בתביעה כנגד אימו של הבעל ומעמדו בתביעה היה בגרירה בלבד ולא כבעל דין שנתבע בה) – ואין בתביעה זאת כדי להקנות סמכות בתביעות הרכוש שבין שני הצדדים.

בא כוח המשיבה טוען מאידך גיסא שהתביעה הרכושית שנדונה לפני בית המשפט עסקה בענייני הרכוש שבין הצדדים, וגם אם בפועל התביעה וההחלטה המדוברת נגעה רק לרכיב אחד מכלל הרכוש – די בכך כדי להקנות סמכות לבית המשפט. הוא מפנה לפסיקות אזוריות שמהן עולה לדעתו שגם אם התביעה והדיון בערכאה שיפוטית בענייני הרכוש עסקו אך ורק ברכיב אחד ממכלול הרכוש די בהן כדי להעניק לאותה ערכאה את הסמכות הכוללת בענייני הרכוש.

ב. איהזקה בין תביעת איזון המשאבים לבין החלטת בית המשפט בדבר סמכותו בעניין שבין המשיבה לאם המערער – העובדות ומשמעותן המשפטית

נבאר תחילה את העובדות ואת גלגולי התביעות בסכסוך שבין הצדדים:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביום כ"ו במרחשוון תשע"ח (15.11.17) הגיש הבעל בקשה ליישוב סכסוך בבית המשפט למשפחה בנצרת.

ביום י"א בכסלו תשע"ח (29.11.17) הגישה גם האישה בקשה ליישוב סכסוך בבית המשפט למשפחה בנצרת.

ביום כ"ג בכסלו תשע"ח (11.12.17) הגישה האישה בקשה לבית המשפט להוצאת צו שיאסור על אם הבעל ועל הבעל לערוך דיספוזיציה במשק [...] שבו גרים הצדדים, בית המשפט נענה לבקשתה וביום כ"ה בכסלו תשע"ח (13.12.17) הוציא את הצו המבוקש.

ביום ג' בטבת תשע"ח (21.12.17) פנה הבעל לבית המשפט בבקשה להאריך את תקופת עיכוב ההליכים בבקשה ליישוב סכסוך, הבקשה לא נענתה.

ביום ז' בטבת תשע"ח (24.12.17) נסגר תיק יישוב הסכסוך בהחלטת בית המשפט.

ביום ח' בטבת תשע"ח (25.12.17) הגישה האישה תביעה כנגד הבעל ואימו, ובה נכתב: "מהות התביעה: הצהרתית" בתביעה ביקשה האישה לקבוע שהיא והבעל הם בעלי הזכויות במשק [...] ולאכוף על הבעל ועל אימו לרשום הזכויות במשק על פי הסכם המתנה שנחתם בין הורי הבעל לצדדים.

בסעיפים 28 ו-29 להסכם פירטה האישה את הפעולות שעשו הצדדים במשך השנים על סמך הסכם מתנה זה.

בסעיף 56 לתביעה ביקשה האישה ליתן פסק דין הצהרתי שהצדדים הם בעלי הזכויות בנחלה והיא – האישה בעלת מחצית הזכויות, ליתן צווים זמניים לשמירת הרכוש וליתן צו פירוק שיתוף בנחלה.

עוד ביקשה ליתן לה רשות לפיצול סעדים, מכיוון שלדבריה יש לה תביעות רכושיות כנגד הבעל בגין זכויות שיש לה על פי חוק יחסי ממון וכן תביעה לפירוק שיתוף שטרם הוגשה.

ביום כ"ז בטבת תשע"ח (14.1.18) הגיש הבעל תביעת גירושין לבית הדין הרבני. לתביעתו כרך הבעל את ענייני המשמורת ומזונות האישה והילדים וכן את ענייני הרכוש.

ביום ז' בשבט תשע"ח (23.1.18) הגיש הבעל כתב תביעה מתוקן בעניינים אלו.

הבעל הגיש לבית המשפט בקשה לסילוק תביעת האישה מפני שלדבריו התביעה הוגשה תוך הפרת המועדים הקבועים בחוק להסדר התדיינות בענייני משפחה (הוראת שעה) תשע"ה – 2014 (המכונה לעיתים, וכך להלן, גם: חוק המהו"ת), לטענתו הגישה האישה את תביעתה לבית המשפט לפני תום הימים שהם בתחום עיכוב ההליכים. ומאחר שהוא הגיש תביעתו הכרוכה בענייני הרכוש לבית הדין, הסמכות לדיון בענייני הרכוש היא של בית הדין.

האישה עתרה לסילוק הבקשה משני טעמים:

א. העדר סמכות בית הדין לדון בתביעה כנגד חמותה בנושא העברת המשק.

ב. המבקש לא מימש זכות הראשונים להגשת תביעתו במשך חמישה עשר יום מהמועד שבו נסגר תיק יישוב הסכסוך, תקופה שהסתיימה ביום כ"ב בטבת תשע"ח (9.1.18).

בית המשפט דחה את בקשת הבעל לסילוק התביעה על הסף. להלן החלק הנוגע לעניינינו בהכרעתו של בית המשפט מיום ד' בתשרי תשע"ט (13.9.18):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

10. חוק הסדר התדיינויות לא חל על התביעה הרכושית שהמשיבה הגישה המכוונת נגד חמותה והמנהל אשר הינו צד פורמאלי להליך.

11. בהתאם לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) תשי"ג – 1953 לבית הדין הרבני אין סמכות לדון בתביעה שמכוונת כנגד חמותה והמשיב לא יכול לכרוך את הנושא העברת המשק לתביעת גירושין. שכן הוא לא הגורם שנתן המתנה [...]]

14. בשולי ההחלטה אציין כי אף שלשיטתי לא חל חוק הסדר התדיינויות, הרי שלדעתי מימוש זכות ראשונים של צד שנקט בהליך יישוב סכסוך צריכה להיעשות תוך חמישה-עשר יום ממועד סגירת התיק בפסק דין של בית המשפט. צד שלא מימש זכותו כאמור מוחזק כמי שוויתר עליה.

15. לאור המכלול: הבקשה לסילוק על הסף נדחית, הסמכות לדון בתביעה הרכושית נתונה לבית המשפט לענייני משפחה.

אין ספק שהתביעה ההצהרתית שהוגשה בבית המשפט (תביעה שסווגה לאחר זמן בהחלטת בית המשפט מיום כ"ד בשבט תשע"ח – 9.2.18 לתביעה רכושית), הייתה כנגד אם הבעל (כשהבעל הוא משיב פורמלי בלבד), משכך תביעה שכזו אינה בסמכותו של בית הדין, אי אפשר לכורכה (והיא אף לא נכרכה בפועל) בתביעת הגירושין. משכך אין ספק שהסמכות לדון בתביעה זו נתונה לבית המשפט, ואין מעניינה של החלטתנו לקבוע (וכמובן שאין זה מסמכותנו, שהרי בית דינו אינו ערכאת ערעור על בית המשפט) אם החוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה – 2014 חל גם על תביעה זו, אף שההגדרות בסעיף 2 לחוק קובעות –

בחוק זה: "תובענה" – תביעה, בקשה או הליך אחר שמביא בעל דין לפני ערכאה שיפוטית לפי דין, למעט בקשה לאישור הסכם, ערעור ובקשת רשות ערעור; "תובענה בעניין של סכסוך משפחתי" – תובענה בין בני זוג, בין הורים או בין הורים לילדיהם –

ולדעתנו משמעות האמור היא שבכלל חוק זה כלולות תביעות בין הורים לילדים, כשלכאורה גם תביעה בין כלה לחמותה עשויה להיכלל במילים "בין הורים לילדיהם".

עם זאת העיון בתביעה שנפתחה כתביעה הצהרתית בנוגע למשק הרשום על שם הורי הבעל, תביעה שהפכה לתביעה רכושית בנושא זה בהוראת בית המשפט – בסעיפים הנזכרים בכתב התביעה לעיל וכמובן בהחלטת בית המשפט מיום ד' בתשרי תשע"ט (13.9.18) – מורה שבתביעה זו לא פורטו כלל עניינים שהם תביעה בין בני הזוג, דהיינו תביעה לחלוקת הרכוש המשותף ואיזון המשאבים. משכך לא יכול בית המשפט לקנות סמכות בתביעה בעניינם – תביעה שלא הוגשה.

יש להוסיף שהמשיבה הגישה בקשה לתיקון כתב התביעה כדי לנסות לתקן ולתבוע את שלא נתבע בתביעתה לראשונה. בקשה זו נדחתה בהחלטת בית המשפט מיום ח' באייר תשע"ט (13.5.19). נצתיק את הדברים הנוגעים לעניינינו בהחלטה זו.

2. בתביעה המקורית עותרת לסעד הצהרתי כנגד החמה והבעל, לפיו יוצהר כי התובעת והנתבע 1 הינם בעלי הזכויות במשק [...] לחלופין לאכוף על הנתבעים את רישום הזכויות על פי ההסכמים וייפוי הכוח הבלתי חוזר עליו חתמו הנתבעת 2 ובעלה המנוח.

3. יתר ענייני הרכוש לא נתבעו על ידי התובעת בתביעה המקורית, תוך שהיא מציינת שיש לה תביעות חדשות שטרם הוגשו [...]

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

11. לאחר שעיינתי בעמדות הצדדים אני פוסקת כי דין הבקשה לתיקון כתב התביעה להידחות וזהו גורל כל הבקשות הנלוות הכרוכות בכך.
12. הבקשה לתיקון עוסקת בהוספת סעדים חדשים לגבי זכויות ורכוש של בני הזוג ואיזון משאבים. בעוד התביעה המקורית עוסקת רק בזכויות במשק מכוח הסכם מתנה.
13. הבקשה לתיקון עוסקת בהוספת צדדים נוספים שאינם רלוונטים לסעד הנתבע בתביעה המקורית.
14. המסקנה היא כי תיקון כתב התביעה אינו בא כדי לפשט/לייעל הליכים או כדי להכריע בשאלות השנויות במחלוקת בתביעה המקורית אלא הוא מכביד, מערב מין בשאינו מינו ודוחס עילות שונות לגבי נכסים שונים מול צדדים שונים תחת קורת גג אחת [...]
17. 'קדם משפט' יתקיים רק בסעד המבוקש בתביעה המקורית.
18. ככל שבאי כוח הצדדים יבקשו לדחות את ה'קדם משפט' לאחר מתן הכרעת בית הדין הרבני הגדול יגישו בקשה מתאימה.

לאור האמור אין ספק שהאישה לא הגישה לבית המשפט תביעה בעניין איזון המשאבים וחלוקת הרכוש, ולפיכך לא קנה בית המשפט סמכות בנושא זה.

המשיבה הציגה מצג שווא לפני בית הדין האזורי ולפיו קביעת בית המשפט בהחלטותיו שלפיה לבית המשפט סמכות לדון בעניינים הרכושיים ובפירוק השיתוף עוסקת בתביעות הרכושיות שבין בני הזוג. בית הדין אכן הוטעה ולכן משך ידו מלדון בעניינים הרכושיים שבין הצדדים, כדי לכבד את החלטת בית המשפט, אך כאמור הדבר אינו נכון. החלטות בית המשפט שעליהן מצביע בא כוח המשיבה ושמהן עולה שהסמכות נתונה לבית המשפט עוסקות אך ורק בנחלה, שלגביה טוענת המשיבה שאימו של המערער חתומה על הסכם מתנה שתוצאותיו הן שיש למשיבה חלק בנחלה.

קביעת בית המשפט בהחלטות הנ"ל שהסמכות נתונה לו ובית הדין משולל סמכות היא נכונה, אך אין היא קשורה כלל לשאלת הסמכות לדון בענייני הרכוש בין בני הזוג, לסוגיית מרוץ הסמכויות ולשלל הפסיקות האזרחיות הקובעים עקרונות בשאלת הסמכות לדון ביחסי רכוש בין בני זוג. כל האמור בהחלטות הנ"ל הוא שמאחר שהדיון הרכושי הוא מול צד שלישי, בית הדין משולל סמכות לדון בה. הא ותו לא. הביטוי 'תביעה רכושית' המתנוסס בהחלטת בית המשפט הנ"ל, ושזור בה אינו ממקד ואינו משקף את תוכנה של התביעה, ואינו הופך את התביעה למה שאין בה, דהיינו, לתביעה רכושית בין בני זוג, שהרי רק לגבי תביעה רכושית שכזו יש לבית הדין סמכות בכפוף לכללי הכריכה.

מאחר שכך ומאחר שהמערער הגיש את תביעתו הכרוכה לבית הדין (פירוק שיתוף ואיזון משאבים וזכויות) בזמן שמוענקת לו זכות הקדימה בהתאם לחוק המהו"ת, ובלאו הכי תביעתו שנכרכו בה ענייני הרכוש קדמה בזמן לתביעת האישה (היינו לבקשה לתיקון התביעה שבפני בית המשפט שבה נוספו ענייני הרכוש), הרי שהדבר ברור שהסמכות לדון בענייני הרכוש נתונה לבית הדין האזורי. ודי היה באמור כדי לקבל את הערעור, לבטל החלטת בית הדין ולקבוע שהסמכות לדון בענייני הרכוש נתונה לבית הדין האזורי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. העדר היכולת לקצר את המועדים שנקבעו בחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה עם זאת מכיוון שבטיעוני המבקשת שאוזכרו בהחלטת בית המשפט מיום ד' בתשרי תשע"ט (13.9.18) ומהטיעונים שנטענו בדיון לפנינו עולה פרשנות לא נכונה של החוק להסדר התדיינויות בענייני משפחה (הוראת שעה) תשע"ה – 2014 חובתנו להבהיר את הדברים.

החלטת בית המשפט מתבססת כאמור על העובדה שהאישה לא הגישה כלל תביעה נגד הבעל לחלוקת רכוש ואיזון משאבים במועד שבו הוגשה התביעה כנגד האם. לדעתנו אף אם הייתה האישה מגישה תביעה מפורשת ומפורטת כנגד הבעל לאיזון משאבים וחלוקת רכוש, בין כתביעה בפני עצמה ובין בצוותא חדא עם התביעה שהוגשה כנגד האם והבעל בעניין הבטחת ורישום המתנה שניתנה, לא היה בדבר כדי להקנות סמכות לבית המשפט.

טעמו של דבר הוא מפני שהחוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה מנע מהאישה היכולת להגיש תביעה שכזו במועד זה:

חובתנו להבהיר את הדברים מאחר שחוק זה הוא חוק חדש יחסית והאמור בו אינו נהיר לרבים מבאי כוח המייצגים את הצדדים בערכאות המשפטיות השונות. מותב בית דינונו כבר ביאר הדברים בפסק דינו מיום י"ג בתשרי תשע"ח (3.10.17) בתיק 1121808/1 (פורסם באתרים המשפטיים) ובפסקי דין נוספים, ונבהיר את הדברים פעם נוספת:

לטענת המשיבה: מאחר שבית המשפט סגר ביום ד' בטבת תשע"ח (24.12.17) את תיק יישוב הסכסוך (המכונה גם: תיק המהו"ת), זכות הראשונים שהייתה נתונה לבעל להגשת תביעתו הייתה למשך חמישה עשר ימים מהמועד שבו נסגר תיק המהו"ת, זמן זה הסתיים ביום כ"ב בטבת תשע"ח (9.1.18) ולפיכך הגשת תביעת הגירושין לבית הדין הרבני בענייני הרכוש ביום כ"ז בטבת תשע"ח (14.1.18) הייתה בחלוף המועד שנקבע בחוק. משכך, לשיטתה, תביעתה (לו אכן הייתה מוגשת גם תביעה שכזו) המוקדמת לבית המשפט ביום ח' בטבת תשע"ח (25.12.17) הקנתה לבית המשפט את הסמכות.

אך דברים אלו אין להם שחר וכדלהלן:

סעיף 1 לחוק הסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ה – 2014, קובע:

מטרתו של חוק זה לסייע לבני זוג ולהורים וילדיהם ליישב סכסוך משפחתי ביניהם בהסכמה ובדרכי שלום, ולצמצם את הצורך בקיום התדיינויות משפטיות, מתוך התחשבות במכלול ההיבטים הנוגעים לסכסוך ובטובתם של כל ילדה וילד.

לצורך קיום מטרתו של החוק, לנסות ולפתור הסכסוך בדרכי שלום, במשאזומתן ללא התערבות הרשות השיפוטית והכרעתה בסכסוך – וכעין שהורונו חז"ל (סנהדרין ו, ב) "אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, שנאמר 'תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון'", שפשרה על ידי רשות שאינה שיפוטית, כאהרן, קודמת לדין – קבע המחוקק ומנע מבעלי הדין את אפשרות הגישה לערכאה שיפוטית לזמן מוגבל. בהתאם לכך קבע המחוקק בצורה דקדקנית ודווקנית את אופן ניהול הסכסוך לפני הגשת תביעות ופנייה לערכאה השיפוטית.

סעיף 3(ב)(3) לחוק קובע:

כל פגישות המהו"ת יתקיימו בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום הגשת הבקשה, ואולם יחידת הסיוע רשאית להאריך את התקופה, פעם אחת, בחמישה עשר ימים, בהודעה לערכאה השיפוטית ולצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סעיף 3(ה) לחוק קובע:

בתקופה של ארבעים וחמישה ימים מיום הגשת בקשה ליישוב סכסוך, או שישים ימים – אם הוארכה כאמור בסעיף קטן (ב)3(3) (להלן – תקופת עיכוב ההליכים), ובעשרת הימים העומדים לרשות הצדדים למתן הודעה כאמור בסעיף קטן (ד) וכן בחמישה-עשר הימים שלאחר תום התקופה כאמור ובכל תקופה נוספת שהצדדים הסכימו לה בכתב, או בתקופה אחרת שנקבעה לפי סעיף 5(א)5, לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית ולא תדון ערכאה שיפוטית בתובענה בעניין של סכסוך משפחתי בין הצדדים, לרבות בעניין סמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית.

ובסעיף 4 לחוק נקבע:

חלפו התקופות כאמור בסעיף 3(ה), ולא הגיעו הצדדים להסדר מוסכם בהליך ליישוב סכסוך בהסכמה – רשאי הצד שהגיש תחילה את הבקשה ליישוב הסכסוך להגיש בתוך חמישה-עשר ימים תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין.

לא הגיש הצד האמור תובענה כאמור או שהגיש תובענה כאמור רק לגבי חלק מהעניינים שבסכסוך המשפחתי – רשאי הצד האחר להגיש לכל ערכאה שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין תובענה בעניין של סכסוך משפחתי שלגביו לא הוגשה תובענה כאמור.

החוק קובע אפוא את גבולותיה של "תקופת עיכוב ההליכים". התקופה היא בת ארבעים וחמישה ימים או שישים ימים אשר, על פי קביעת המחוקק, נמנים מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך ואחריהם עוד חמישה-עשר יום – המכונים 'ימי צינון' (עם אפשרות לקביעת תקופה נוספת בהסכמה לעיכוב ההליכים – אפשרות שלא הייתה רלוונטית לנידון שלפנינו שבו ביקש הבעל לבדו את הארכת התקופה).

לאחר תקופה זו ישנם חמישה-עשר ימים נוספים אשר בהם מוקנית זכות ראשונים להגשת תביעה בערכאה שיבחר למי שהגיש את הבקשה ליישוב סכסוך. ימים אלה מתחילים לאחר תום תקופת עיכוב ההליכים.

תקופת עיכוב ההליכים היא תקופה קשיחה שקבע המחוקק, שבה מנע המחוקק וחסם לצדדים את זכות היסוד של הגישה לערכאה שיפוטית, מניעת זכות יסוד זו טמונה במהותו ובמטרתה של החוק לשנות את אופן פתרון סכסוכים בין בני משפחה. המחוקק, ככלל, לא הקנה לרשות השיפוטית את האפשרות לקצר או להאריך מועדים אלו, לפיכך אף החלטה של רשות שיפוטית שהליך המהו"ת הסתיים אין בה כדי להאריך או לקצר את סד הזמנים שקבע המחוקק. ההיגיון שעומד מאחורי קביעה דווקנית זו הוא שאילו אפשר היה לקצר את סד הזמנים שנקבע, לא הייתה אפשרות שהחוק ישיג את מטרתו, שהרי תמיד לא היה הצד שאינו מעוניין לפתור הדברים בדרכי שלום משתף פעולה, והחלטה שיפוטית על סיום ההליך היה בה בכדי לסכל מטרת החוק.

עם זאת המחוקק קבע בסעיף 5(א) לחוק:

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו בעניינים אלה [...]

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

(5) רשימת העניינים החריגים שבהם רשאית ערכאה שיפוטית שהוגשה לה בקשה ליישוב סכסוך לקצר או להאריך את תקופת עיכוב ההליכים לפי סעיף 3(ה).

בכך השאיר המחוקק פתח צר לקיצור ההליכים. אך המקרים שבהם תוכל רשות שיפוטית לקצר ההליכים הם מקרים יוצאי דופן שנקבעו בסעיף 16 לתקנות להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), תשע"ו – 2016 כדלהלן:

(א) בעניינים אלה רשאית הערכאה השיפוטית בעקבות בקשה שהוגשה לה על ידי אחד הצדדים לפי תקנת משנה (ד) או בעקבות פנייה מיחידת הסיוע לקצר את תקופת עיכוב ההליכים:

- (1) לצורך הגשת בקשה דחופה בעניין העברת ילד למסגרת חינוכית;
- (2) לצורך הגשת בקשה דחופה לעניין טיפול פסיכולוגי או בקשה שאינה דחופה בעניין בדיקה, טיפול או אשפוז פסיכיאטרי בקטין;
- (3) לצורך תובענה בעניין של סכסוך משפחתי אם הוגשה בקשה חדשה ליישוב סכסוך בתוך שנה מהגשת בקשה קודמת כאמור שלגביה חלפו התקופות המנויות בסעיף 3(ה) לחוק, או אם מתקיימת בין הצדדים התדיינות שיפוטית בעניין אחר של סכסוך משפחתי בערכאה שיפוטית כלשהי או שהתדיינות כאמור הסתיימה בתוך השנה שקדמה להגשת הבקשה החדשה;
- (4) בקשה לסעד דחוף בעניין מזונות או החזקת ילדים וסדרי קשר, במקרים חריגים שבהם המתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדיהם;
- (5) לצורך הגשת תובענה בעניין של סכסוך משפחתי אם כתובת הצד השני אינה ידועה או שהוא מתגורר מחוץ לישראל או שוהה מחוץ לישראל לתקופה שאיננה מאפשרת את קיום פגישות המהו"ת;
- (6) לצורך הגשת תובענה בעניין של סכסוך משפחתי אם נגד הצד השני הוגש כתב אישום, עקב עבירות אלימות או מין כנגד בן או בת הזוג או כנגד ילדם של בני הזוג או של אחד מהם;
- (6א) לצורך הגשת תובענה בעניין של סכסוך משפחתי, אם אחד הצדדים הוא אסיר או עצור עד תום ההליכים;
- (7) לצורך הגשת תובענה של אישה הנמצאת במקלט לנשים מוכות כהגדרתו בסעיף 7ג(5) לחוק עבודת נשים, התשי"ד – 1954;
- (8) לצורך הגשת בקשה לאכיפה והכרה של פסק דין זר שבסמכות בית משפט לענייני משפחה;
- (9) לצורך הגשת תובענה לחלוקת רכוש או לפסיקת מזונות אם לאחד הצדדים הוצא צו כינוס או מתנהל בעניינו הליך פשיטת רגל;
- (10) במקרה חריג שבו המליצה יחידת הסיוע לאפשר הגשת תובענה בעניין מסוים מן הטעם שהמתנה לתום תקופת עיכוב ההליכים תגרום נזק של ממש לצדדים או לילדיהם.

במקרה שלפנינו, וברוב ככל המקרים בהם מוגשת בקשה ליישוב סכסוך, אין סמכות לרשות שיפוטית לקצר את ההליכים אף אם תינתן החלטה מפורשת המורה על קיצור ההליכים (אם

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המקרה אינו נכלל בעשרת המקרים שנקבעו בתקנות), וודאי שהחלטה הקובעת את סיום הליך המהו"ת אין בה אלא את שנאמר בה, אך אין בה כדי לקצר את סד הזמנים שקבע המחוקק בחוק.

ד. תוצאת האמור: אי־היכולת לקנות סמכות בתביעת המשיבה נגד בעלה לאיזון משאבים – אף לו הוגשה עם תביעתה האחרת – בעת שהוגשה

ומן הכלל אל הפרט: בנדון דידן, על פי הנתונים כפי שהוצגו לפנינו ואילו אכן הייתה מוגשת תביעת רכושית של האישה כנגד הבעל לחלוקת הרכוש ואיזון משאבים, מצטייר לוח הזמנים הבא:

את הבקשה הראשונה ליישוב סכסוך הגיש הבעל לבית המשפט למשפחה בנצרת ביום ט"ז במרחשוון תשע"ח (5.11.17). לאחר ימים מספר ביום י"א בכסלו תשע"ח (29.11.17) הגישה גם האישה בקשה ליישוב סכסוך בערכאה זו.

ביום ג' בטבת תשע"ח (21.12.17) פנה הבעל לבית המשפט בבקשה להאריך תקופת ההליכים, הבקשה לא נענתה.

ביום ז' בטבת תשע"ח (24.12.17) נסגר תיק המהו"ת בהחלטת בית המשפט.

כאמור לעיל החלטה זו אין בה כדי לקצר את מניין הימים שקבע המחוקק ולפיכך אין שחר לטענת המשיבה ולפיה זכות הראשונים הנתונה לבעל להגשת תביעתו הייתה במשך חמישה עשר ימים מהמועד בו נסגר תיק המהו"ת, תקופה שהסתיימה ביום כ"ב בטבת תשע"ח (9.1.18).

המועד הראשון שבו יכול היה הבעל להגיש את תביעתו, מועד אשר ממנו מתחיל מניין חמישה־עשר הימים המונעים עדיין מן האישה להגיש תביעתה היה בעבור שישים יום מיום הגשת הבקשה. חישוב פשוט מעלה כי שישים הימים מיום הגשת הבקשה, המהווים את "תקופת עיכוב ההליכים" (ארבעים וחמשת הימים הנועדים לפגישות המהו"ת וחמישה־עשר יום נוספים בהתאם לסעיף 3(ה) לחוק), מסתיימים ביום ט"ז בטבת תשע"ח (3.1.17). לפיכך מיום י"ז בטבת תשע"ח (4.1.18) ועד ליום ג' בשבט תשע"ח (19.1.18) הייתה לבעל זכות ראשונים להגשת תביעה בערכאה שבה חפץ, וכלשון בסעיף 4 לחוק הנזכר לעיל:

חלפו התקופות כאמור בסעיף 3(ה), ולא הגיעו הצדדים להסדר מוסכם בהליך ליישוב סכסוך בהסכמה – רשאי הצד שהגיש תחילה את הבקשה ליישוב הסכסוך להגיש בתוך חמישה־עשר ימים תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל.

לשון החוק מורה שלצד שהגיש תחילה את בקשתו ליישוב סכסוך שמורה זכות הראשונים להגיש התביעה בערכאה שבה יחפוץ, בין בבית הדין הרבני ובין בבית המשפט, ללא קשר לערכאה שאליה הוגשה הבקשה ליישוב סכסוך. כמו כן אין בעובדה שהאישה הגישה לאחר זמן בקשה מצידה ליישוב סכסוך כדי להקנות לה את הזכות לבחור את הערכאה שבה תוגש התביעה, ולא כפי שטען בא כוחה לפנינו.

לאור האמור, הגשת תביעת האישה כנגד הבעל ביום ח' בטבת תשע"ח (25.12.17) הייתה בתקופה של עיכוב ההליכים ואילו אכן הייתה מוגשת דינה היה להימחק על הסף. ואפילו הייתה לה זכות ראשונית להגשת תביעה.

ביום כ"ז בטבת תשע"ח (14.1.18) הגיש הבעל תביעת גירושין לבית הדין הרבני בתביעתו כרך הבעל את ענייני המשמורת ומזונות האישה והילדים וכן ענייני הרכוש. הגשת התביעה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

במועד זה, שהיה בתוך חמישה-עשר הימים המוענקים למי שהגיש הבקשה לישוב סכסוך לראשונה, הקנתה את הסמכות לדון בעניינים אלו לבית הדין.

ביום ז' בשבט תשע"ח (23.1.18) הגיש הבעל כתב תביעה מתוקן בעניינים אלו. אף שמועד זה הוא אחרי חמישה-עשר ימים שיש לו בהם זכות קדימה, אין זה מעלה או מוריד בנידון דידן, שהרי האישה לא הגישה תביעה כלשהי אחרי שנגמרו ימי הקדימה ולפני הגשת כתב תביעה מתוקן זה, לא בבית הדין ולא בבית המשפט, ומאחר שאין מניעה למי שניתנו לו חמישה-עשר ימי קדימה להגיש את תביעתו במועד מאוחר יותר, אף אם הייתה מוגשת תביעת האישה ביום ח' בטבת תשע"ח (25.12.17) לא היה בה כדי להקנות סמכות לבית המשפט בנסיבות העניין.

מכיוון שבית הדין קנה סמכות לדון בענייני הרכוש אין בבקשה לתיקון כתב התביעה שהגישה האישה לבית המשפט ובו תביעות כנגד הבעל כדי להקנות סמכות לבית המשפט, ואף אם בית המשפט היה נעתר לבקשתה (דבר שלא נעשה בנידון דידן), אין בהיעדרות שכזו כדי להקנות סמכות לבית המשפט, שהרי בנסיבות העניין אף לו הייתה האישה מגישה תביעה מפורשת כנגד הבעל במועד שבו הוגשה התביעה כנגד האם, לא היה בדבר כדי להקנות סמכות על פי חוק המהור"ת וכפי שביארנו.

אשר על כן, בית הדין קובע:

- א. הערעור מתקבל והסמכות לדון בענייני הרכוש נתונה לבית הדין האזורי.
 - ב. התיק מוחזר לטיפולו של כבוד בית הדין האזורי.
 - ג. אין צו להוצאות ודמי הערבות שהופקדו על ידי המערער יוחזרו לו בהתאם לנהלים.
 - ד. בית הדין סוגר את התיק.
 - ה. ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.
- ניתן ביום י"ח בסיוון התשע"ט (21.6.2019).

הרב ציון לודאילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה